

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 1 november 1940 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående anvisande av medel till restaurering av rikssalen å Karlbergs slott.

(1:a avd.)

I en den 20 september 1940 dagtecknad proposition nr 38 har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkten 7 föreslagit riksdagen att såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond under rubrik arméförvaltningens delfond till Restaurering av rikssalen å Karlbergs slott å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 45,000 kronor.

På därom av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1939 års riksdag framlagt förslag anvisade riksdagen till vissa restaureringsarbeten inom Karlbergs slott för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 100,000 kronor. Kostnaderna för de erforderliga restaureringsarbetena inom slottet beräknades enligt vad då förebragta utredningar utvisade draga en sammanlagd kostnad av 250,000 kronor.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse hemställde i skrivelse den 20 februari 1940, att medel måtte ställas till förfogande för restaureringsarbetenas fullföljande. Styrelsen återopade härvid en av chefen för krigsskolan i ämnet avlåten skrivelse, vari denne framhållit, att det vore av största vikt, att de restaureringsarbeten som planerats för slottets rikssal och dess förrum — det s. k. röda rummet — komme till utförande inom den närmaste tiden. Lokalförhållandena vore sådana, att rikssalen måste tagas i anspråk för undervisningen. Det vore dock icke möjligt att använda rikssalen i dess nuvarande skick.

Vid chefens för krigsskolan skrivelse hade fogats ett av arkitekten E. Fant, vilken anlåtats för restaureringsarbetenas utförande, den 8 februari 1940 afgivet intyg angående rikssalens tillstånd. I detta intyg har Fant uttalat bland annat:

I rikssalens stucktak vore vissa partier lösa, så att de vid beröring rörde sig. Smärre partier stuck hade redan fallit ned och sprickbildningar förekomme i stor utsträckning. Vid avvägning av takytan hade det visat sig, att en del partier, särskilt vid ingångarna, sjunkit i allmänhet 7—8 cm, på enstaka ställen mer än 10 cm. Bjälklaget, som bure stucktaket, hade nu blottats, så

att bjälkarna blivit synliga. Särskilt å ovannämnda delar vore bjälklaget i bedrövligt skick. Sålunda vore vissa bjälkar närmast tvärmuren helt upp-rötade och till och med panelen, vid vilken taket varit fäst, alldeles för-svunnen. Taket torde här vila blott på taklistens konsoler. Skorstensstocken över spisen vore murad på detta bjälklag. Underlaget vore således nu helt borta och skorstenen hängde blott fast vid väggen genom tegelförbandet. Den vore också sprucken nedtill. Spännbockarna, på vilka bjälklaget vore upp-hängt, hade dåliga upplag och vissa strävor vore spruckna. På grund av vad som anförts vore det sålunda märkvärdigt, att ej den västra delen av taket störtat in och att allvarigare ras av stucken ej förekommit. För att tills vidare undvika faran härav hade taket uppstöttats under de mest riskabla delarna. Att det vore förenat med stor risk att vistas i rummet låge i öppen dag. Det vore av lika stor vikt att bjälklaget förstärktes som att stuckaket lagades och fästes, varvid det samtidigt borde rengöras för att alla skador skulle kunna konstateras. — Det vore önskvärt, att rummets övriga delar samtidigt gjordes i ordning, då ställningar och dylikt finnes till hands. Likaså vore det lämpligt att samtidigt restaurera förrummet, som vore i dåligt skick och som eljest skulle kontrastera på ett olyckligt sätt mot rikssalen.

Enligt en av Fant uppgjord, den 30 december 1939 dagtecknad approxi-mativ kostnadsberäkning skulle de föreslagna arbetena uppgå till 45,000 kronor.

För egen del har fortifikationsstyrelsen anfört, att kostnaderna för vidta-gande av de av Fant föreslagna åtgärderna för restaurering av rikssalen och dess förrum beräknades draga en kostnad av 50,000 kronor.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

Av handlingarna i ärendet framginge, att den s. k. rikssalen på Karlbergs slott befunno sig i ett så förfallet skick, att det på grund av fara för takets instörtande vore förenat med risk att vistas i rummet. Rikssalen kunde följ-aktligen icke användas för undervisningsändamål. Med anledning av kader-ökningarna vid armén komme elevantalet vid krigsskolan att under de närmaste åren bliva avsevärt. Stora anspråk komme därför att ställas på tillgången av lektionssalar. På grund därav borde en reparation av rikssalen nu ske. Helt naturligt borde arbetet utföras så, att även de kulturhistoriska intressena bleve tillgodosedda. Rikssalens från dess ursprungliga inredning kvarsittande stucktak borde sålunda bibehållas i ett värdigt skick. Departementschefen funne sig böra tillstyrka, att medel anvisades för rikssalens restaurering. Där-vid syntes det i ärendet framlagda förslaget i stort sett vara väl ägnat att ligga till grund för arbetets utförande. Med de föreslagna arbetena på det s. k. förrummet syntes däremot utan olägenhet kunna anstå tills vidare. Vad beträffade de för rikssalens iordningställande erforderliga anslagsmedlen torde man numera få räkna med att enbart detta arbete komme att draga en kostnad av cirka 45,000 kronor. Departementschefen ville sålunda föreslå, att sagda belopp anvisades för ändamålet, därvid departementschefen dock ut-ginge ifrån att fortifikationsstyrelsen skulle vid arbetenas övervakande tillse, att de utfördes på mest ekonomiska sätt.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de i ärendet företedda handlingarna, har inför-skaffat ytterligare uppgifter angående planläggningen av de ifrågasatta arbetena ävensom avlagt besök vid Karlbergs slott för att på ort och ställe bilda sig en uppfattning angående i vilken utsträckning restaureringsarbeten nu syntes böra komma till utförande. Av de upplysningar, som utskottet

under hand inhämtat, framgår, att kostnaderna för rikssalens och dess för-
rums — det s. k. röda rummets — iståndsättande ställa sig på följande sätt:

Vinden över rikssalen (bärverkets och bjälklagets förstärk- ning)	kronor 21,000:—
Restaurering av rikssalen	» 26,000:—
Restaurering av det s. k. röda rummet	» 11,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 58,000:—

I nämnda belopp äro ej inräknade arvoden för detaljritningar, arbetsled-
ning och kontroll, vilka utgifter angivits kunna uppskattas till omkring 5,000
kronor.

I likhet med myndigheterna och departementschefen finner utskottet nöd-
vändigt, att medel nu ställas till förfogande för restaureringsarbetenas full-
följande. Departementschefen, som tillstyrkt, att en reparation av rikssalen
skulle komma till stånd, har däremot ansett de föreslagna arbetena på det
s. k. röda rummet utan olägenhet tills vidare kunna anstå. Enligt utskottets
mening torde emellertid ett uppskjutande av sistnämnda arbeten icke vara
att förorda av rent praktiska skäl. All erfarenhet giver nämligen vid handen,
att lägre kostnader stå att vinna, därest byggnadsarbeten av här ifrågakarande
slag komma till utförande i ett sammanhang än om de verkställas i olika
etapper. På grund härav vill utskottet förorda, att jämväl det s. k. röda
rummet upptages på det byggnadsprogram, för vilket medel nu äskats av riks-
dagen. Då detta arbete likväl icke låter sig utföra inom den av departements-
chefen till 45,000 kronor beräknade kostnadsramen, har utskottet funnit sig
böra föreslå en ökning av den för arbetenas verkställande erforderliga anslags-
summan. I sådant avseende finner utskottet en höjning med 10,000 kronor
erforderlig, varigenom anslaget skulle upptagas med 55,000 kronor. Enligt
vad utskottet under hand inhämtat förefinnes en så pass stor reservation å
de av 1939 års lagtima riksdag till restaureringsarbeten inom Karlbergs slott
anslagna medlen, att den förslår till gäldande av de kostnader utöver ovan-
nämnda 55,000 kronor, som beräknas uppkomma för samtliga nu ifrågasatta
arbetens utförande. Utskottet utgår ifrån att det s. k. röda rummet, vilket nu
i viss utsträckning användes såsom lektionsrum, även efter dess restaurering
kan komma att tagas i bruk på liknande sätt.

I anledning av Kungl. Maj:ts föreliggande förslag får utskottet, under
åberopande av vad sålunda anförts, hemställa,

att riksdagen må såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets
fastighetsfond, arméförvaltningens delfond därav, till *Restaurering
av rikssalen m. m. å Karlbergs slott* å tilläggsstat I för
budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 55,000 kronor.

Stockholm den 1 november 1940.

På andra särskilda utskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Tjällgren*, *Gabrielsson*, *Andrén*, *Heiding*, *Alfred Andersson*, *Anderberg*, *Boman*, *Anderson* i Arboga och *Bergman*; samt

från andra kammaren: herrar *Svensson* i Grönvik, *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Närlinge*, *Lindberg* i Umeå, *Bergström*, *Mårtensson*, *Carlström* i Södergården, *Karlsson* i Munkedal och *Eriksson* i Frägsta.